

ความสำคัญของปัญหา

ภาคเกษตรเป็นภาคที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ มีความเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรม การบริการ และการค้า เป็นฐานรองรับการจ้างงานถึงร้อยละ 64 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ (อนันต์คาโรดม, 2535) ปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคเกษตรทั้งด้านการผลิต การตลาด และราคา ส่อมส่งผลกระทบต่อการครองชีพ ไม่เฉพาะแต่เกษตรกรเท่านั้น แต่จะยังผลถึงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ รวมตลอดไปถึงปัญหาด้านสังคมและความมั่นคงแห่งชาติที่จะตามมาด้วย การพัฒนาประเทศจะบรรลุความสำเร็จได้จึงขึ้นกับการพัฒนาการเกษตรเป็นหลัก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับจึงเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตรมาโดยตลอด ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการเกษตรไว้หลายทาง ซึ่งแนวทางหนึ่งที่รัฐตระหนักว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ คือ การพัฒนาสารนิเทศทางการเกษตร ดังจะเห็นได้จากมาตรการพัฒนาทางการเกษตรข้อ 3.2 และข้อ 3.5.2 ที่กล่าวว่า ให้มีการสนับสนุนการวิจัยพัฒนา และถ่ายทอดวิชาการเพื่อการเกษตร ให้ปรับปรุงพัฒนาขีดความสามารถของระบบสารนิเทศทั้งการจัดเก็บ การเผยแพร่ และบริการข่าวสารทางการเกษตร และวิชาการเกษตรที่ทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535)

ในด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสาขาเกษตรนั้น จะเห็นได้ว่ารัฐให้การสนับสนุนการวิจัยในสาขานี้อย่างมาก ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ วัฒนาวรรณ เข็มขนาด และคณะ (2535) ที่ศึกษาบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย และพบว่าหน่วยงานที่มีบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนามากที่สุดคือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 49.71 ของบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาในหน่วยงานภาครัฐบาล นอกจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ยังมีองค์กรและสมาคมทางด้านเกษตรภาคเอกชน ที่มีการรวบรวมนักวิชาการเฉพาะด้านดำเนินการวิจัยทางการเกษตร (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2535) ผลการวิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางให้มีการจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างถูกต้อง และนำทรัพยากรมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า เพื่อประโยชน์ในการลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะเป็นผลให้เกษตรกรมี

รายได้เพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2535) นอกจากนี้ การบริการข่าวสารทางการเกษตรยังเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาการเกษตร กลุ่มผู้ผลิตต่างๆ ในภาคการเกษตรต้องการได้รับข่าวสารทางการเกษตรที่มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย และเชื่อถือได้ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิต และปรับปรุงผลผลิตทางการเกษตร สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรมีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้ทำอยู่หลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย คือการเขียนบทความลงในวารสารทางการเกษตร

วารสารนับเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่สำคัญรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้เพราะวารสารเป็นแหล่งข้อมูลแหล่งแรกที่นำเสนอความรู้ใหม่ ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นผลการค้นคว้าวิจัย ทฤษฎี แนวโน้ม ความคิดเห็น ชั่ว ข้อมูลสถิติ ประกาศ จดหมายโต้ตอบ การโฆษณาผลิตภัณฑ์หรือบริการ รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ (Harvey, 1978 อ้างถึงใน พรหมพิมล กุลบุญ, 2533) ผู้อ่านสามารถค้นคว้าความรู้ความก้าวหน้าของวิชาการต่างๆ จากวารสารได้เร็วกว่าสิ่งพิมพ์อื่นๆ เนื่องจากมีกำหนดออกเป็นวาระแน่นอนและสม่ำเสมอ รวมทั้งผู้จัดพิมพ์จะต้องนำเรื่องราวที่ได้รับมาตีพิมพ์อย่างรวดเร็ว (Davinson, 1978) วารสารจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งจะนำมาใช้ให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไป

ประเทศไทยมีการจัดทำวารสารวิชาการทางการเกษตรมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว วารสารทางการเกษตรฉบับแรกคือ กลีกร จัดทำโดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สิทธิพร กฤดากร, 2470) ออกในปี พ.ศ. 2470 และออกต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นปีที่ 67 ในช่วงเวลาที่ผ่านมาพบว่า วารสารสาขาเกษตรเป็นวารสารสาขาหนึ่งที่มีการผลิตออกมากและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว (Ratana Taechwasunyou, 1986) แต่วารสารเหล่านี้กระจัดกระจายอยู่ตามแหล่งต่างๆ จึงเป็นปัญหาคอปรบรรณาธิการในการจัดหาวารสารสาขานี้เพื่อให้บริการ

ในด้านการผลิต ผู้จัดทำวารสารทางการเกษตรมีทั้งหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ และหน่วยงานภาคเอกชน ซึ่งมีความพร้อมในการดำเนินงานต่างกัน จึงทำให้วารสารบางฉบับออกมาได้นานนับสิบๆ ปี ในขณะที่บางฉบับมีอายุสั้น และบางฉบับออกไม่ตรงตามกำหนด จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการจัดทำวารสาร พบว่าการจัดทำวารสารมีปัญหาและอุปสรรคคล้ายคลึงกันคือ ปัญหาขาดแคลนงบประมาณ ขาดแคลนบุคลากร ผู้จัดทำขาดความรู้ในการจัดทำวารสาร ขาดผู้เขียนบทความที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ (พรหมพิมล กุลบุญ และชลธิชา สุกธินันต์กุล, 2525 ; มารศรี ศิวรักษ์, 2518) รวมทั้งปัญหาด้านการตลาด การเผยแพร่ และปัญหาค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง (Judge, 1989) นอกจากนี้วารสารที่ผลิตออกมายังอยู่ในลักษณะต่างคนต่างจัดทำ บทความในวารสารแต่ละฉบับมีเนื้อหาซ้ำซ้อน เนื่องจากขาด

การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การตีพิมพ์เผยแพร่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักวิจัยและเกษตรกร และขาดการตรวจด้านเนื้อหา ก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ (ปราณี โกมลสุภี, 2536)

ในขณะที่ประเทศไทยมีการขยายตัวทางการเกษตร รัฐบาลส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ มีการนำวิทยาการการจัดการมาใช้ประกอบธุรกิจการเกษตรมากขึ้น จากการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมในรูปวัตถุดิบ ไปเป็นการส่งออกในรูปการแปรรูปสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่า จนประเทศไทยกลายเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่สำคัญรายหนึ่งของโลก (อนันต์ คาโตนม, 2535) การขยายตัวทางการเกษตรของประเทศ ทำให้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อผู้เกี่ยวข้องกับเกษตรในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นนักบริหาร นักวิชาการ นักวางแผน เกษตรกร สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป (สมจิต ชัยภักดี, 2530) ความต้องการข้อมูลทางการเกษตรในงานบริหาร งานวิจัย และการศึกษา ได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาช (พิบูลศิลป์ วัฒนะพงศ์, 2530) โดยเฉพาะวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ใช้ในสาขาเกษตร (Elder, Nelda J. et al., 1990) แต่เนื่องจากวารสารทางการเกษตรที่มีการผลิตและเผยแพร่ในปัจจุบัน ยังไม่มีการรวบรวมที่มีการผลิตอะไรออกมาบ้าง ประกอบกับการผลิตยังประสบปัญหาในลักษณะดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการผลิตวารสารทางการเกษตร โดยจะศึกษาในด้านแหล่งผลิต ประเภท สาขาวิชา วัตถุประสงค์ในการผลิต กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย การดำเนินการผลิต และวิธีการเผยแพร่ เพื่อนำผลจากการวิจัยไปเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการจัดหาวารสารทางการเกษตร เพื่อบริการแก่ผู้ใช้ และเป็นแนวทางสำหรับผู้ผลิตในการจัดทำและปรับปรุงการผลิตวารสารในสวนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. วารสารทางการเกษตรที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทยในด้านผู้ผลิต วัตถุประสงค์ในการผลิต ประเภทของวารสาร กำหนดออก เนื้อหาวิชา กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย และวิธีการเผยแพร่
2. แหล่งผลิตวารสารทางการเกษตรในด้านการดำเนินการผลิต ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการผลิต

สมมติฐานของการวิจัย

1. วารสารทางการเกษตรส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ
2. ประเภทของวารสารทางการเกษตรที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นวารสารวิชาการ โดยมีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมายคือนักวิจัย นักวิชาการ
3. วารสารทางการเกษตรที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นวารสารในสาขาพืชศาสตร์
4. วารสารส่วนใหญ่เผยแพร่โดยวิธีการแจกเป็นอนิันทนาการ
5. ปัญหาสำคัญในการผลิตวารสารทางการเกษตรคือขาดบทความที่จะนำมาลง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาวารสารทางการเกษตรที่ผลิตในประเทศไทยในปัจจุบัน (ไม่ครอบคลุมถึงวารสารที่หยุดออกแล้ว) โดยสำรวจรายชื่อวารสารจากบัตรทะเบียนวารสาร และสำรวจตัวเล่มที่มีเผยแพร่อยู่ในห้องสมุดและศูนย์เอกสารทางการเกษตร ในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวม 36 แห่ง โดยไม่รวมแหล่งผลิต

สำหรับรายชื่อห้องสมุดและศูนย์เอกสารทั้ง 36 แห่ง มีดังนี้

หน่วยงานราชการ จำนวน 15 แห่ง ได้แก่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ห้องสมุดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ห้องสมุดกรมชลประทาน

ห้องสมุดกรมประมง

ห้องสมุดกรมปศุสัตว์

ศูนย์สนเทศปศุสัตว์แห่งชาติ

ห้องสมุดกรมป่าไม้

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ห้องสมุดกรมส่งเสริมการเกษตร

ศูนย์ข้อมูลกรมวิชาการเกษตร

ห้องสมุดสถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร

ห้องสมุดสถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร

ห้องสมุดสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร

ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
 กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
 ศูนย์สารสนเทศการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 กระทรวงศึกษาธิการ
 หอสมุดแห่งชาติ

สถาบันการศึกษา จำนวน 18 แห่ง ได้แก่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์

ห้องสมุดและศูนย์เอกสารตีพิมพ์ คณะสัตวแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ห้องสมุดภาควิชาสัตวบาล คณะเกษตร

ห้องสมุดคณะประมง

ห้องสมุดคณะวนศาสตร์

ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์

ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์

ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์

ห้องสมุดคณะอุตสาหกรรมเกษตร

ห้องสมุดสถาบันคั้นคว่ำและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ห้องสมุดคณะ เกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ห้องสมุดคณะ เกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ห้องสมุดสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

หอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร

สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

หอสมุดกลางสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิชาเทคโนโลยีการเกษตร
 ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
 สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติ
 ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์บางพระ

รัฐวิสาหกิจ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย
 ศูนย์เอกสารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

หน่วยงานเอกชน 1 แห่ง ได้แก่

ห้องสมุดธนาคารกสิกรไทย

2. วารสารแต่ละชื่อที่นำมาวิเคราะห์จะวิเคราะห์จากฉบับล่าสุดที่ตีพิมพ์เผยแพร่ (ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2537) และหากได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน จะวิเคราะห์จากฉบับย้อนหลังลงไป และสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากบรรณาธิการวารสารชื่อนั้นๆ
3. แหล่งผลิตวารสารทางการเกษตรจะศึกษาเฉพาะผู้ผลิตที่ได้รายชื่อมาจากการวิเคราะห์หัวข้อวารสารในชั้นที่ 1 และ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวารสาร การผลิตวารสาร ตลอดจนปัญหาในการผลิตวารสาร และการแบ่งเนื้อหาวิชาในสาขาเกษตร จากหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่
 - 2.1 แบบบันทึกข้อมูล เพื่อบันทึกข้อมูลวารสารทางการเกษตรซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อวารสาร กำหนดออก ปีแรกที่ออก ภาษาที่พิมพ์ ประเภทของหน่วยงาน วัตถุประสงค์ในการผลิต ประเภทของวารสาร กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย วิธีการเผยแพร่ และเนื้อหาของวารสาร (ปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ก)
 - 2.2 แบบสอบถามผู้ผลิตวารสารทางการเกษตร ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 3 ตอน (ปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ข) ดังนี้

ตอนที่ 1 ชื่อวารสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งผลิต

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการผลิต และระยะเวลาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการเกษตร

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการผลิตวารสารทางการเกษตร

3. ทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 ทดสอบแบบบันทึกข้อมูล โดยทดลองเก็บข้อมูลกับวารสารทางการเกษตร ที่จัดเก็บในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 20 ชื่อ

3.2 ทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยนำไปทดสอบกับบรรณาธิการวารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 8 คน

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลและแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ดังนี้

4.1 นำแบบบันทึกข้อมูลที่แก้ไขข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้วมาบันทึกข้อมูลของวารสารทางการเกษตรที่จัดเก็บไว้ในห้องสมุดและศูนย์เอกสารทางการเกษตร 36 แห่ง (ตามรายชื่อที่ปรากฏในขอบเขตการวิจัย ข้อ 1)

4.2 ส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้แก่ บรรณาธิการวารสารทางการเกษตร ซึ่งได้รายชื่อและที่อยู่จากการวิเคราะห์ตัวเล่มวารสารทางการเกษตร โดยจัดส่งด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์

5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

7. รายงานผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้จัดทำวารสารทางการเกษตรในการปรับปรุงการผลิตวารสารในสาขา

2. ได้บรรณานุกรมวารสารทางการเกษตร และนามานุกรมแหล่งผลิตวารสารทางการเกษตรในประเทศไทย ซึ่งจะอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้ในการเข้าถึงวารสาร และเป็นประโยชน์ต่อบรรณารักษ์ห้องสมุดทางการเกษตร ในการบอกรับวารสารทางการเกษตร

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

วารสาร (Periodicals) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นระยะ มีกำหนดออกแน่นอน และตั้งใจออกต่อเนื่องตลอดไป แต่ละฉบับในชุดใช้ชื่อเรื่องเดียวกันและมีหมายเลขประจำฉบับ หรือวันเดือนปีกำกับ ครอบคลุมหนังสือพิมพ์ วารสารข่าว วารสารวิชาการ วารสารประชาสัมพันธ์ วารสารวิจารณ์หรือปริทัศน์ ตลอดจนวารสารครุชนิตและสาระสังเขป ทั้งนี้ไม่รวมรายงานการประชุมวิชาการ เอกสารการประชุมวิชาการ บันทึกความจำของสมาคม หนังสือชุดที่มีหมายเลขเรียงลำดับ และรายงานประจำปี

วารสารทางการเกษตร

หมายถึง วารสารที่มีเนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชาต่อไปนี้ คือ พืชไร่น้ำ พืชสวน โรคและศัตรูพืช เกษตรเคมี ปฐพีวิทยา กัญญาวิทยา สัตวบาล สัตวแพทยศาสตร์ ประมง วนศาสตร์ วิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ อุตสาหกรรมเกษตร ส่งเสริมการเกษตร ศึกษาศาสตร์ เกษตร เกษตรชลประทาน วิศวกรรมเกษตร เศรษฐศาสตร์การเกษตร ธุรกิจการเกษตร
วารสารที่นำมาศึกษาต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรอย่างน้อยร้อยละ 50 จึงนับว่าเป็นวารสารทางการเกษตร

ประเภทของวารสาร

หมายถึง การแบ่งกลุ่มวารสารตามลักษณะการเสนอเนื้อหา ในงานวิจัยนี้ แบ่งวารสารเป็น 5 ประเภท ได้แก่ วารสารวิชาการ วารสารประชาสัมพันธ์ วารสารข่าว วารสารครุชนิตและสาระสังเขป และ หนังสือพิมพ์

1. วารสารวิชาการ คือ วารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอเนื้อหาสาระทางวิชาการเป็นสำคัญ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 วารสารวิชาการและวิจัย หมายถึง วารสารที่มุ่งเสนอบทความวิจัยและบทความวิชาการเป็นหลัก บทความที่ตีพิมพ์เป็นบทความที่มีวิธีการเสนอเนื้อหาอย่างเป็นทางการ และมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

1.2 วารสารกึ่งวิชาการ หมายถึง วารสารที่มุ่งเสนอเนื้อหา
ในลักษณะของบทความกึ่งวิชาการเป็นส่วนใหญ่ บทความอาจมี
การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล หรือไม่มีการอ้างอิงก็ได้
มีลักษณะของการแสดงความคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้เขียน

1.3 วารสารวิจารณ์และปริทัศน์ หมายถึง วารสารที่รวบรวม
บทความที่เคยตีพิมพ์ในวารสารต่างๆ มาวิเคราะห์ วิจารณ์
เปรียบเทียบ และให้ข้อสรุปที่สำคัญ เพื่อให้เกิดความกระจ่าง
ในเรื่องนั้นยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นรายงานหรือวิเคราะห์ วิจารณ์
ความก้าวหน้าในสาขาใดสาขาหนึ่ง

2. วารสารประชาสัมพันธ์ หมายถึง วารสารที่องค์การ สถาบัน
หรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของจัดทำขึ้น มุ่งเสนอข่าวสารใหม่ๆ
ความเคลื่อนไหว รายงานความก้าวหน้า ความสำเร็จ ผลงาน
กิจกรรมของหน่วยงาน อาจประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจ
จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ สื่อสารระหว่าง
หน่วยงานกับพนักงาน ลูกจ้าง ผู้ใช้บริการ ลูกค้า การใช้ชื่อ
วารสารประเภทนี้อาจขึ้นต้นด้วย ข่าว ข่าวสาร จดหมายข่าว
จุลสาร เป็นต้น

3. วารสารข่าว หมายถึง วารสารที่รวบรวมข่าวทางการเกษตร
ที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ต่างๆ หรือข่าวทางการเกษตร
ที่หน่วยงานจัดทำขึ้น มีวิธีการเสนอที่ต่างจากหนังสือพิมพ์ โดย
มีวิธีการเขียนแบบสรุปข่าว อธิบายข่าว และหมายรวมถึงรายงาน
ข้อมูลทางการเกษตรในรูปของตาราง สถิติ ตัวเลข

4. วารสารครรชนีและสาระสังเขป หมายถึง วารสารที่เป็นคู่มือ
ช่วยค้นเรื่องในสิ่งพิมพ์ต่างๆ ประกอบด้วยรายละเอียดทาง
บรรณานุกรมของบทความ หนังสือ สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ สำหรับ
วารสารสาระสังเขป จะมีบทความย่อสาระสำคัญ ทำให้ผู้อ่าน
สามารถติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัย ข้อมูล ข่าวสาร
ได้รวดเร็ว และสามารถตัดสินใจได้ว่าควรอ่านเอกสารต้นฉบับ
หรือไม่ วารสารครรชนีและสาระสังเขปในงานวิจัยนี้ครอบคลุม
ถึงวารสารประเภทบรรณานุกรมด้วย

5. หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มุ่งเสนอข่าวปัจจุบัน และข่าวที่ทันต่อเหตุการณ์เป็นหลัก ส่วนใหญ่มีกำหนดออกรายวัน รายสัปดาห์ และรายปักษ์

กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย หมายถึง กลุ่มผู้ใช้วารสารทางการแพทย์ แบ่งเป็น 7 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มนักบริหาร นักวางแผน
2. กลุ่มนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์
3. กลุ่มนักส่งเสริมการเกษตร
4. กลุ่มนิสิต นักศึกษา นักเขียน
5. กลุ่มเกษตรกร
6. กลุ่มผู้ประกอบการเกษตร (หมายถึง ผู้ประกอบกิจการหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น โรงงานอุตสาหกรรมทางการแพทย์ บริษัทค้าปุ๋ยและอาหารสัตว์ เป็นต้น)
7. กลุ่มประชาชนทั่วไป

แหล่งผลิต หมายถึง หน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการแพทย์ ซึ่งจำแนกเป็นหน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานภาคเอกชน สมาคมทางการแพทย์ และองค์กรระหว่างประเทศ

วิธีการเผยแพร่ หมายถึง การเผยแพร่วารสารโดยวิธีการบอกรับเป็นสมาชิก การจำหน่ายปลีก แลกเปลี่ยน และแจกเป็นอนินันทนาการ

การดำเนินการผลิต หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวารสารตั้งแต่การจัดหาบทความจนถึงการจัดพิมพ์วารสารออกเป็นรูปเล่ม